

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

VÝSLUHOVÉ NÁROKY PŘÍSLUŠNÍKA

Bakalářská práce

Service claims of the member

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Doležalová Anna

AUTOR PRÁCE

Jiří Špaček

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 10. 3. 2024

.....

Jiří ŠPAČEK

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucí bakalářské práce JUDr. Anně Doležalové za její ochotu, cenné připomínky a rady při psaní této práce a za její zásadní vliv na její konečnou podobu. Také bych rád poděkoval Mgr. Josefu Smolkovi MBA za jeho vliv na směřování práce v jejím úplném počátku.

Anotace

Práce se zabývá komparací výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a výsluhových náležitostí vojáků z povolání dle zákona č. 221/1991 Sb., o vojácích z povolání. Jako teoretické podklady práce jsou použity právní normy a jejich původní znění, jejich komentáře a publikace, které se týkají problematiky služebního poměru a výsluhovým nároků. Práce v jednotlivých částech popisuje historické ukotvení a vývoj jednotlivých výsluhových nároků a náležitostí v legislativě České republiky, jejich funkce a komparace jednotlivých výší výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů a výsluhových náležitostí vojáků z povolání za pomoci výpočtů. Výpočty jsou provedeny v konkrétních případech příslušníků, kteří mají podobnou náplň práce v rámci plnění služebních úkolů. Závěrem práce je zhodnocení výsluhových nároků z hlediska plnění jejich funkce v závislosti na věku příslušníků.

Klíčová slova

bezpečnostní sbory, odchodné, odbytné, výsluhový příspěvek, příslušník, voják, služební poměr

Annotation

The thesis deals with a comparison of the retirement benefits of members of the security forces according to Act No.361/2003 Coll., on the service relationship of members of the security forces and the retirement benefits of professional soldiers according to Act No. 221/1991 Coll., on professional soldiers. The theoretical basis of the thesis is the legal norms and their original wording, their commentaries and publications related to the issue of service and retirement entitlements. The thesis describes in individual parts the historical anchoring and development of individual retirement benefits and entitlements in the legislation of the Czech Republic, their functions and comparisons of individual amounts of retirement benefits of members of the security forces and retirement benefits of professional soldiers by means of calculations. The calculations are carried out in specific cases of members who have similar job descriptions in the performance of service tasks.

The thesis concludes with an evaluation of the retirement entitlements in terms of the performance of their function depending on the age of the members.

Key words

security forces, severance pay, severance pay, retirement allowance, member, soldier, service

Obsah

Úvod.....	8
1. Definice klíčových pojmů.....	9
1.1 Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů	10
1.1.1 Charakteristika zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů	10
1.1.2 Systemizace a organizační struktura	11
1.1.3 Vznik služebního poměru	12
1.1.4 Délka služebního poměru.....	14
1.1.5 Služební zkouška.....	15
1.1.6 Průběh služebního poměru	15
1.1.7 Skončení služebního poměru	19
2. Teorie výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů.....	21
2.1 Funkce výsluhových nároků.....	21
2.1.1 Kompenzační funkce	21
2.1.2 Regulační funkce	22
2.1.3 Motivační funkce.....	22
2.1.4 Sociální funkce.....	23
2.2 Historický vývoj výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů v České republice	23
2.2.1 Zákon č. 100/1970 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti	23
2.2.2 Zákon č. 334/1991 Sb., Zákon o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie	25
2.2.3 Zákon č. 186/1992 Sb., Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky	27
2.3 Typy výsluhových nároků	28
2.3.1 Odchodné	28
2.3.2 Výsluhový příspěvek.....	29
2.3.3 Úmrtné a příspěvek na pohřeb	29
2.3.4 Typy výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených sil	30
2.4 Podmínky výsluhových nároků	32
2.4.1 Podmínky pro vznik nároku na výsluhové nároky	33
2.4.2 Podmínky pro zánik nároku na výsluhové nároky	34

3. Závěr teoretické části	35
3.1. Zhodnocení zjištěných informací	35
4. Komparativní analýza	36
4.1 Komparace prvního a aktuálního znění zákona o služebním poměru ve věcech výsluhových nároků	36
4.1.1 Rozdíly vývoje od prvního znění zákona po aktuální znění zákona	36
4.1.2 Rozdíly ve výši a podmínkách	39
4.2 Komparace prvního a aktuálního znění zákona o vojácích z povolání ve věcech výsluhových náležitostí vojáků z povolání	40
4.2.1 Rozdíly vývoje od prvního znění zákona po aktuální znění zákona	40
4.2.2 Rozdíly ve výši a podmínkách	43
4.3 Komparace výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů a výsluhových náležitostí vojáků z povolání	44
4.4 Praktické výpočty výsluhových nároků a náležitostí	46
4.4.1 Výpočet výsluhových nároku příslušníka bezpečnostního sboru	46
4.4.2 Výpočet výsluhových nároku příslušníka ozbrojených sil	48
5. Závěr	51
5.1. Závěr pro teorii	51
5.2. Závěr pro praxi	51
5.3. Splnění cílů práce	52
Zdroje	54
Monografie	54
Zákonná úprava a IAŘ	54
Seznam příloh	57
Přílohy	58

Úvod

Cílem této bakalářské práce je seznámit se s výsluhovými nároky příslušníků bezpečnostních sborů a jejich komparace s výsluhovými náležitostmi vojáků z povolání. V teoretické části je pomocí obsahové analýzy zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů popsán služební poměr těchto příslušníků, a to konkrétně vznik, průběh a zánik služebního poměru, a dále jsou popsány jednotlivé složky služebního platu příslušníků bezpečnostních sborů, které ovlivňují výši výsluhových nároků. Dále jsou popsány jednotlivé výsluhové nároky a uvedeny podmínky vzniku a zániku těchto nároků a historické ukotvení těchto nároků v české legislativě. Závěrem teoretické části jsou popsány výsluhové náležitosti vojáků z povolání.

V praktické části je cílem popsat vývoj výsluhových nároků z pohledu vzniku a zániku nároku a změny ovlivňující výše těchto nároků a to komparací prvního a aktuálního znění zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a rovněž komparací zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. V závěru praktické části je proveden konkrétní výpočet výši výsluhových nároků pro adekvátně náročný typ služby u bezpečnostního sboru a ozbrojených sil a provedena komparace funkcí výsluhových nároku pro konkrétní případy.

1. Definice klíčových pojmů

Služební poměr, dle zákona 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, je právní poměr fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu (dále jen "příslušník"), jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby. Bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

Ozbrojené síly se dle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky dělí na Armádu ČR, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž.

Příslušník ozbrojených sil (voják z povolání) dle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky je voják v činné službě.

Systemizace je organizační proces, při kterém vzniká obsah všech systemizovaných míst, který je definován objemem finančních prostředků a to konkrétně tarifní třídou a tarifním stupněm. Systemizaci připravuje ředitel bezpečnostního sboru za pomoci organizačních článků. Návrh systemizace na příslušný kalendářní rok předkládá v předcházejícím roce ke schválení vládě nadřízený ředitel bezpečnostního sboru.

Příslušníci bezpečnostního sboru jsou všichni příslušníci ve služebním poměru podle zákona o služebním poměru, včetně ředitelů bezpečnostních sborů.

Vedoucí příslušník je příslušník bezpečnostního sboru, který řídí, organizuje a kontroluje službu jemu podřízených příslušníků a má kázeňskou pravomoc.

Služební funkcionář s personální pravomocí je vedoucí příslušník, který má vedle kázeňské pravomoci ještě personální pravomoc. Personální pravomoc je právo a povinnost rozhodovat o právech a povinnostech příslušníků.

Služební místo vyjadřuje organizační a právní postavení příslušníka v bezpečnostním sboru. Je charakterizováno zejména systemizovanou služební hodností, stupněm vzdělání, oborem nebo zaměřením vzdělání, dalším odborným požadavkem, základním tarifem, náplní služební činnosti, rozsahem oprávnění a povinností příslušníka.

Služební slib dle ustanovení § 17 odst. 3 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění: *"Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život."*¹

1.1 Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů

1.1.1 Charakteristika zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů je řízen zákonem číslo 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tento zákon slouží k úpravě práv a povinností příslušníků bezpečnostních sborů. Dále mimo jiné popisuje organizaci bezpečnostních sborů, vznik a skončení služebního poměru, délku trvání služebního poměru, základní povinnosti příslušníků, omezení některých práv příslušníků, služební hodnosti, služební příjem a výsluhové nároky. Těmto problematikám bude věnována teoretická část,

¹ § 17 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

protože jsou pro příslušníky bezpečnostních sborů a pro vznik výsluhových nároku zásadní.

1.1.2 Systemizace a organizační struktura

Jelikož změny v organizační struktuře dle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zákona o služebním poměru mohou směřovat ke vzniku nároků na výsluhové nároky příslušníků, je třeba popsat pojmy jako organizační struktura a systemizace a jejich příčinný vztah.

Pojmy organizační struktury a systemizace zejména vymezuje § 4 zákona o služebním poměru. Organizační struktura je tvořena ze systemizovaných míst a může se měnit podle potřeb daného bezpečnostního sboru, ale nesmí překročit finanční rámec systemizace. Návrh organizační struktury bezpečnostního sboru připravuje ředitel bezpečnostního sboru. Tento návrh dle ustanovení § 4 odst. 5 schvaluje, podle vládou schválené systemizace, nadřízený ředitel bezpečnostního sboru.²

Bezpečnostní sbory, jejich ředitelé a nadřízený orgán

Ministerstvo vnitra:

- Policie České republiky – Policejní prezident³
- Hasičský záchranný sbor České republiky – Generální ředitel Hasičského záchranného sboru⁴

Ministerstvo financí:

- Celní správa České republiky – Generální ředitel Celní správy⁵

² CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 3

³ § 3 zákona č. 283/1991 Sb., České národní rady o Policii České republiky

⁴ § 6 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů

⁵ § 1 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

Ministerstvo spravedlnosti:

- Vězeňská služba České republiky – Generální ředitel Vězeňské služby⁶

Předseda vlády:

- Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“) – Ředitel GIBS⁷

Vláda:

- Bezpečnostní informační služba – Ředitel zpravodajské služby
- Úřad pro zahraniční styky a informace (dále jen „UZSI“) – Ředitel UZSI⁸

Organizační strukturu lze chápat jako systém, který popisuje posloupnost od ředitele bezpečnostního sboru, přes jeho náměstky, až k jednotlivým útvarům bezpečnostního sboru.

1.1.3 Vznik služebního poměru

Podmínky a způsob vzniku služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru popisuje HLAVA I zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a to konkrétně ustanovení § 13 až § 18.

Služební poměr vzniká podáním písemné žádosti občana České republiky, který splňuje podmínky pro přijetí do služebního poměru. Uchazeč musí splňovat zejména tyto podmínky:

- věk alespoň 18 let
- bezúhonnost
- stupeň vzdělání pro služební místo
- zdravotní a osobnostní způsobilost
- svéprávnost

⁶ § 1 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky

⁷ § 1 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů

⁸ § 4 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

Uchazeč nesmí být dle ustanovení § 13 odst. 1 písm. h) a i) členem žádné politické strany, nebo politického hnutí a v případě žádosti o služební poměr příslušníka zpravodajské služby také nesmí být členem odborové organizace. Uchazeč nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost. Dále uchazeč nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost. Všechny tyto předpoklady uchazeč potvrdí čestným prohlášením.⁹

Jak už z výše uvedeného vyplývá, již zde zákon pojednává o prvních omezeních na právech příslušníků bezpečnostních sborů. Jinou výdělečnou činnost smí příslušník vykonávat, pouze pokud se jedná o činnost uvedenou v ustanovení § 48 odst. 4 písm. c) až e), h) a i) a § 68 odst. 2 zákona o služebním poměru.

„Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje občan, který byl

- a) v posledních 10 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující 2 roky,*
- b) v posledních 15 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody převyšující 2 roky, avšak nepřevyšující 5 let,*
- c) pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody vyšší než 5 let nebo k výjimečnému trestu, nebo*
- d) v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jestliže jeho jednání, kterým spáchal trestný čin, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka.*

Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje též občan,

- a) jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo na základě pravomocného rozhodnutí o schválení narovnání zastaveno, a od tohoto rozhodnutí ještě neuplynulo 5 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,*
- b) jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo pravomocně podmíněně zastaveno, a od uplynutí zkušební doby nebo lhůty, v níž má být rozhodnuto, že se osvědčil, neuplynulo ještě 10 let, nebo bylo v trestním řízení, které bylo*

⁹ § 13 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

proti němu vedeno, rozhodnuto o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání a od tohoto rozhodnutí ještě neuplynulo 5 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, c) který byl v posledních 5 letech pravomocně uznán vinným z přestupku, je-li jednání, kterým spáchal přestupek, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, nebo d) který vykazuje znaky závislosti na alkoholu či jiných psychotropních látkách nebo činnostech.“¹⁰

Po splnění všech podmínek vydá služební funkcionář příslušného bezpečnostního sboru rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. Toto rozhodnutí zejména obsahuje datum vzniku služebního poměru, datum nástupu do výkonu služby, druh a dobu trvání služebního poměru a služební hodnost, do které je uchazeč jmenován.¹¹

1.1.4 Délka služebního poměru

Druhy služebního poměru zákon dle ustanovení § 9 zákona o služebním poměru rozděluje na dobu určitou a dobu neurčitou. Služební poměr na dobu určitou vzniká příslušníkovi při prvním přijetí do služebního poměru a to na 3 roky, dále se *„do služebního poměru na dobu určitou v trvání 1 roku zařadí příslušník, který již byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru nebo vojáka z povolání a jenž trval alespoň 3 roky, pokud příslušník, již byl ve služebním poměru na dobu neurčitou, jestliže od skončení předchozího služebního poměru uplynulo méně než 5 let.“*¹²

Po úspěšném vykonání služební zkoušky dle ustanovení § 12 zákona o služebním poměru se příslušník zařadí do služebního poměru na dobu neurčitou a to následujícím dnem po uplynutí služebního poměru na dobu určitou. *„Dále*

¹⁰ § 14 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

¹¹ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 12

¹² § 10 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

se do služebního poměru na dobu neurčitou zařadí při přijetí do služebního poměru též příslušník, který již byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru na dobu neurčitou nebo ve služebním poměru vojáka z povolání po dobu alespoň 3 roky a od jeho skončení uplynulo méně než 5 let.“¹³

1.1.5 Služební zkouška

Služební zkoušku vykonává příslušník ke konci svého služebního poměru na dobu určitou a to nejdříve 6 měsíců a nejpozději 1 měsíc před jejím uplynutím. Služební zkouška se skládá z písemné, ústní a praktické části. Tato zkouška se koná za účelem zjistit potřebné znalosti příslušníka pro výkon služby na jeho služebním zařazení a jeho následné zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou. Zkouška se vykonává před nejméně tříčlennou zkušební komisí. Pokud příslušník zkoušku úspěšně nesloží, tak má právo zkoušku opakovat nejdříve po uplynutí 2 týdnů před nově ustanovenou komisí v jiném složení. Opakovanou zkoušku musí příslušník provést nejpozději před uplynutím služebního poměru na dobu určitou.¹⁴

1.1.6 Průběh služebního poměru

Příslušník bezpečnostního sboru vykonává službu dle potřeb bezpečnostního sboru a to na území České republiky, nebo v zahraničí a to na zařazeném služebním místě. Jak bylo uvedeno v kapitole vznik služebního poměru, v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, je uvedeno místo nástupu služby a služební hodnost příslušníka. V zákoně o služebním poměru jsou v § 7 a § 8 uvedeny základní údaje o minimálním stupni vzdělání pro danou služební hodnost a minimální délka služebního poměru pro jmenování do služební hodnosti a tarifní třídy.

¹³ § 10 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

¹⁴ § 12 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Dle Tabulka 1 je patrné, že u bezpečnostních sborů není služební hodnost pevně spjatá s hodnostním označením. Až po služební hodnost Asistent není uveden požadavek na délku služby příslušníka. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v § 7 odst. 5 přímo uvádí, že požadavek na dobu trvání služebního poměru se nevztahuje na příslušníky zpravodajských služeb a příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů. Dále je ředitel bezpečnostního sboru dle § 3 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů oprávněn stanovit služebním předpisem pro služební místo vyšší stupeň vzdělání, než je pro služební hodnost stanoveno. Délkou služebního poměru se rozumí trvání služebního poměru dle zákona o služebním poměru a dále se do této délky započítává služba obdobná služebnímu poměru dle tohoto zákona jako například služební poměr vojáka z povolání a to v plném rozsahu.¹⁵

Ustanovení na služební místo probíhá těmito způsoby:

- Ustanovením na volné služební místo
- Výběrové řízení
- Převedení na jiné služební místo v jiné služební hodnosti
- Převedení na jiné služební místo ve zvláštních případech¹⁶

Obsazování služebních míst lze obecně rozdělit do 3 fází, které na sebe postupně navazují a jsou vymezeny § 20 až § 24 zákona o služebním poměru. V rámci první fáze obsazování volného služebního místa je služební funkcionář povinen obligatorně obsadit služební místo příslušníky daného bezpečnostního sboru, kteří splňují tyto požadavky:

Příslušník, který dosáhl požadovanou služební hodnost a:

- byl odvolán z dosavadního služebního místa z důvodu převedení na jiné služební místo,
- je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené po dobu nejdéle 1 roku,

¹⁵ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 4-5

¹⁶ § 20, § 22, § 25, § 26 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

- má být vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující nebo zálohy neplacené, do níž byl zařazen
- skončilo mu zproštění výkonu služby

Příslušník dosáhl vyšší než požadovanou služební hodnost, a:

- byl odvolán z dosavadního služebního místa, jestliže podle závěru služebního hodnocení dosahuje neuspokojivých výsledků ve výkonu služby.
- je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené podle po dobu delší než 1 rok, anebo je zařazen do této zálohy podle § 32 odst. 2,
- má být vyňat ze zálohy neplacené, do níž byl zařazen podle § 33 písm. b), a nelze ho ustanovit na služební místo ve stejné služební hodnosti.

Jestliže existuje více příslušníků, kteří splňují požadavky pro ustanovení na dané služební místo tak služební funkcionář zohlední délku a druh dosavadní praxe, získané odborné požadavky, místo dosavadního působiště, místo trvalého pobytu a další aspekty pro určení vhodnosti kandidáta na služební místo.¹⁷

Dalším aspektem pro určení na služební místo je tzv. „přechodnost“ mezi bezpečnostními sbory. Tato situace nastane ve chvíli, kdy není k dispozici žádný kandidát v rámci stejného bezpečnostního sboru a za stejných podmínek se určí kandidát z jiného bezpečnostního sboru.

V druhé fázi obsazování volného služebního místa může služební funkcionář určit fakultativní znaky pro obsazení služebního místa, nesmí však postupovat diskriminačně. Tento způsob se také nazývá „nabídkové řízení“, kdy „*služební funkcionář projeví zájem na tom, aby vešlo ve veřejnou známost, že se chystá*

¹⁷ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 14

v této fázi obsadit volné služební místo.¹⁸ V této fázi je rozhodnutí o určení konkrétního příslušníka na volné služební místo na vůli služebního funkcionáře.

Poslední fází obsazování volného služebního místa je výběrové řízení. Jestliže se nepodaří v předchozích fázích obsadit volné služební místo, je obligatorně vyhlášeno výběrové řízení. Do tohoto výběrového řízení se může přihlásit jen příslušník, který je ustanoven ve služební hodnosti o jeden stupeň nižší služební hodnosti, než je služební hodnost stanovená ve výběrovém řízení a podle služebního hodnocení musí dosahovat alespoň velmi dobrých výsledků ve výkonu služby. Výjimky pro určení do služební hodnosti bez splnění požadovaného rozsahu délky služebního poměru se uvádějí v § 22 zákona o služebním poměru a to konkrétně jako:

- Akcelerovaný postup
- Boční vstup

Smyslem akcelerovaného postupu je umožnit příslušníkům, kteří získali vzdělání vyšší než střední s výučním listem a dosahují alespoň velmi dobrých výsledků ve výkonu služby, služební postup i bez splnění minimálních požadavků na dobu trvání služebního poměru.

Příslušníci, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou a splňují ostatní požadavky pro volné služební místo se tak mohou dle ustanovení § 22 odst. 3 zákona o služebním poměru zúčastnit výběrového řízení na obsazení volného služebního místa, pro které je stanovena služební hodnost až o 2 stupně vyšší. Dále pak u příslušníků, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání se pravidlo, pro akcelerovaný postup služební hodností o maximálně 2 stupně, neuplatní a limitem je pouze hodnost vrchní komisař.¹⁹

¹⁸ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 14

¹⁹ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 16

Pokud se nepodaří služební místo obsadit v předchozích fázích, tak se může do výběrového řízení na služební místo, pro které je v systemizaci služebních míst vyznačen obor zaměření vzdělání, přihlásit i občan. Tento občan však musí splňovat veškerá kritéria pro přijetí do služebního poměru. Přijetí občana tímto způsobem se nazývá tzv. „boční vstup“. Boční vstup jako způsob pro obsazení služebního místa se zejména používá pro obsazení vysoce odborných služebních míst.²⁰

1.1.7 Skončení služebního poměru

Z hlediska určení výsluhových nároků je nejdůležitějším faktorem skončení služebního poměru příslušníka. Služební poměr lze dle ustanovení § 41 zákona o služebním poměru ukončit těmito způsoby:

- *„zrušením ve zkušební době*
- *uplynutím doby určité*
- *propuštěním*
- *úmrťm nebo prohlášením za mrtvého*
- *dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let“²¹*

V případě ukončení služebního poměru ve zkušební době nemá příslušník, který neměl na výsluhové náležitosti nárok již před nástupem do služebního poměru, žádný nárok na výsluhové náležitosti. Tímto způsobem lze podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ukončit služební poměr příslušníka a to i bez udání důvodu.²²

²⁰ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 16

²¹ § 41 Zákon č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²² CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 26

Pokud příslušník bezpečnostních sborů nesloží úspěšně služební zkoušku ani v opravném termínu, skončí jeho služební poměr uplynutím doby rozhodné. Dále, pokud je služební místo, na které byl příslušník se služebním poměrem na dobu určitou zařazen, z důvodů organizačních změn zrušeno a není možné příslušníka ustanovit na jiné místo, tak bude tento příslušník propuštěn.²³

Propuštění příslušníka bezpečnostních sborů dle ustanovení § 42 zákona o služebním poměru provádí služební funkcionář s kázeňskou pravomocí a to vydáním rozhodnutí ve věci služebního poměru.

„Příslušník musí být propuštěn, jestliže

- a) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně,*
- b) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,*
- c) bylo v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání, bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,*
- d) porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru,*
- e) mu byl uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti,*
- f) porušil omezení stanovená v § 47,*
- g) pozbyl státní občanství České republiky,*
- h) podle lékařského posudku poskytovatele pracovnělékařských služeb dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby, s výjimkou zdravotních důvodů souvisejících s těhotenstvím,*
- i) mu bylo odňato osvědčení o tělesné zdatnosti nebo o odborné způsobilosti stanovené zvláštním právním předpisem,*

²³ § 42 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

- j) podle posudku psychologa bezpečnostního sboru pozbyl osobnostní způsobilost k výkonu služby,*
- k) byla jeho svéprávnost omezena,*
- l) uplynula doba uvedená v § 32 odst. 2 a důvod pro zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené nepominul, nebo*
- m) požádal o propuštění.“²⁴*

2. Teorie výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů

Výsluhové nároky příslušníků bezpečnostních sborů jsou definovány ustanoveními § 155 - § 168 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tyto výsluhové nároky jsou finanční příspěvky pro příslušníka bezpečnostních sborů, jehož služební poměr skončil, které jsou vyplaceny jednorázově, nebo měsíčně. Vznik nároku na tyto příspěvky je podmíněn způsobem skončení služebního poměru a délkou služebního poměru příslušníka. Výsluhové nároky plní pro každého příslušníka v každé části jeho služebního poměru jinou funkci, přičemž mezi základní funkce výsluhových nároků patří funkce regulační, kompenzační, sociální a motivační. Jelikož výsluhové nároky jsou silný motivační a regulační nástroj bezpečnostních sborů je velice důležité, aby výsluhové nároky plnily svoji funkci správně.

2.1 Funkce výsluhových nároků

2.1.1 Kompenzační funkce

Kompenzační funkce výsluhových nároků spočívá v poskytování kompenzace příslušníkům bezpečnostních sborů za řadu nepříznivých aspektů jejich služby. Mezi tyto aspekty patří nebezpečnost práce, vysoké nároky na čas, fyzickou

²⁴ § 42 Zákon č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

a psychickou odolnost, nutnost dodržování striktní služební disciplíny a různá omezení základních práv během trvání služebního poměru.²⁵

2.1.2 Regulační funkce

Regulační funkce výsluhových nároků má za cíl regulovat věkovou strukturu a zdravotní a fyzickou kondici příslušníků bezpečnostních sborů. Díky tomu, že příslušníci těchto sborů se obvykle fyzicky a psychicky opotřebovávají rychleji než lidé pracující v běžném pracovním poměru, výsluhové nároky podporují jejich motivaci k dobrovolnému ukončení služby ve chvíli, kdy dosáhnou věku, který je považován za limit pro aktivní službu. Aby bylo možné dosáhnout tohoto cíle, je nutné zajistit, aby výsluhové nároky byly dostatečné pro důstojný odchod do výslužby bez zásadního snížení životní úrovně, ačkoli nemůže plně nahradit předchozí služební příjmy. Správné nastavení výše výsluhových nároků je klíčové, pokud jsou stanoveny příliš nízko, ztrácejí svou regulační funkci a poskytování výsluhového příspěvku může být vnímáno jako nedůležité.²⁶

2.1.3 Motivační funkce

Motivační funkce výsluhových nároků se podle dostupných informací odvíjí od zvyšování odchodného a výsluhového příspěvku v závislosti na délce služebního poměru, což motivuje členy k prodloužení doby své služby do okamžiku, kdy mohou dosáhnout nejvyšší možné výše příspěvků. Příslušníci jsou motivováni zejména výší nárůstu výsluhových nároků. V případě, že gradace výsluhových nároků je z dlouhodobého hlediska nízká, tak příslušníci již nejsou tímto růstem motivováni k další době služby.²⁷

²⁵ TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2, s. 517

²⁶ TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2, s. 517

²⁷ TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2, s. 517

2.1.4 Sociální funkce

Cílem sociální funkce výsluhových nároků je ulehčit členům bezpečnostních sborů přechod do civilního zaměstnání po ukončení jejich služby. To je důležité zejména kvůli výzvám, které mohou vyplývat ze ztráty specifických dovedností získaných před vznikem služebního poměru, a také kvůli snaze zmírnit potenciální snížení životní úrovně příslušníků a jejich rodin.²⁸

2.2 Historický vývoj výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů v České republice

2.2.1 Zákon č. 100/1970 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

První zmínka v právním aktu o výsluhovém příspěvku příslušníků bezpečnostních a obdobných sborů je zakotvena v zákoně č. 100/1970 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti. Tento zákon položil základy pro určení výsluhových příspěvků příslušníků bezpečnostních a obdobných sborů v České republice a vymezuje pojmy:

- Umístování v občanském povolání
- Odchodné
- Platové vyrovnání
- Příspěvek za službu
- Úmrtné²⁹

Umístění v občanském povolání bylo tímto zákonem stanoveno jako nárok příslušníka, jehož služební poměr skončil ze závažných osobních, nebo rodinných důvodů, na umístění v občanském povolání přiměřeném jejich vzdělání, praktickým zkušenostem a schopnostem.³⁰

²⁸ TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2, s. 517

²⁹ Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

³⁰ § 107 zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

Odchodné bylo touto právní normou stanoveno jako jednorázový příspěvek příslušníkovi, který ukončil služební poměr uvolněním, nebo propuštěním a dále ve výjimečných případech i tomu příslušníkovi, kterému byla odňata služební hodnost. Příslušníkovi dále zanikal nárok na tento příspěvek, jestliže po skončení služebního poměru byl přijat k ozbrojeným silám nebo ke Sboru nápravné výchovy. Příspěvek činil až šesti násobek hrubého měsíčního příjmu příslušníka a jeho výše byla upravena ministrem vnitra. Ministr vnitra Československé socialistické republiky stanovoval podmínky pro poskytování odchodného a určoval jeho výši v jednotlivých případech.³¹

Platové vyrovnání dle tohoto zákona byl finanční příspěvek, který byl vyplácen příslušníkovi, který skončil služební poměr ze závažných osobních, nebo rodinných důvodů. Dále pak příslušníkovi, který byl propuštěn s výjimkou propuštění pro odsouzení za úmyslný trestný čin. Tento příspěvek byl příslušníkovi vyplácen po dobu až dvou let, pokud jeho služební poměr trval alespoň deset let a příslušník neměl nárok na důchod ze sociálního zabezpečení, nebo nárok na příspěvek za službu.³²

Příspěvek za službu je obdobou výsluhového příspěvku podle aktuálního znění s rozdílem způsobu vyplácení. Tento příspěvek byl podmíněn nejen délkou služby a to patnácti lety, ale i dosaženým věkem příslušníka a to spodní hranicí 40 let a horní hranicí 60 let. Výše příspěvku byla počítána jako 20 % po patnácti letech služby a dosažení věku 40 let a 30 % po dvaceti letech služby a dosažení věku 45 let a to z posledního hrubého měsíčního služebního příjmu, nebo z průměrného hrubého měsíčního příjmu za posledních pět let pokud to pro příslušníka bylo výhodnější.³³

³¹ § 108 zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

³² § 109 zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

³³ § 110, § 111 zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

Úmrtné dle tohoto zákona je příspěvek, který náleží pozůstalým příslušníka po skončení jeho služebního poměru úmrtím. Výši tohoto příspěvku stanovoval ministr vnitra.³⁴

2.2.2 Zákon č. 334/1991 Sb., Zákon o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

Tento zákon upravoval služební poměr policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie. Do roku 1992, kdy došlo k rozpadu federativního uspořádání, byla tato právní norma platná spolu se zákonem č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti a následně byla nahrazena zákonem č. 186/1992 Sb. Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky. Tato právní norma vymezila výsluhové nároky obdobně jako zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti a to jako:

- Odchodné
- Platové vyrovnání
- Příspěvek za službu
- Úmrtné³⁵

Odchodné dle této právní normy náleželo příslušníkovi po skončení služebního poměru po šesti letech služby. Výše příspěvku byla stanovena po šesti letech služby na částku ve výši jednoho hrubého měsíčního služebního příjmu a každý další odsloužený rok se zvyšoval o jednu polovinu hrubého měsíčního příjmu příslušníka až do výše jeho devítinásobku. Tento příspěvek se dále snižoval o jednu třetinu, jestliže byl příslušník propuštěn z důvodu, kdy služební orgán stanovil služební hodnocení příslušníka jako nezpůsobilého vykonávat jakoukoliv funkci a o dvě třetiny pokud příslušník porušil služební povinnost zvláště závažným způsobem.³⁶

³⁴ § 115 zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

³⁵ Zákon č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

³⁶ § 96 zákona č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

Platové vyrovnání dle této právní normy náleželo příslušníkovi, který byl propuštěn ze služebního poměru z důvodu, že pro příslušníka v důsledku organizačních změn není jiné zařazení a nemá nárok na příspěvek za službu, ani důchod ze sociálního zabezpečení a to ve výši posledního hrubého měsíčního služebního příjmu, a to maximálně do doby šesti měsíců od skončení služebního poměru příslušníka.³⁷

Příspěvek za službu dle této právní normy náležel příslušníkovi, který byl ze služebního poměru propuštěn z důvodu, že pro příslušníka v důsledku organizačních změn není jiné zařazení, že příslušník dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost vykonávat dosavadní funkci a nelze ho zařadit na jinou funkci, že příslušník byl při služebním hodnocení hodnocen jako nezpůsobilý vykonávat jakoukoliv funkci nebo, že příslušník splňuje podmínky nároku na starobní důchod a nedosáhl věku 60 let. Výše příspěvku byla v této právní normě taxativně vymezena a to ve výši 20 % služebního příjmu příslušníka, který konal službu alespoň deset let. Za každý další rok ve službě se tento příspěvek zvyšoval o 1 % služebního příjmu. Výše příspěvku byla vypočítávána z posledního hrubého měsíčního služebního příjmu, nebo z průměrného hrubého měsíčního příjmu za posledních pět let pokud to pro příslušníka bylo výhodnější. Dále tato právní norma vymezila i valorizaci příspěvku a to jako zvýšení příspěvku ve stejných termínech a stejným způsobem jako částečný invalidní důchod ze sociálního zabezpečení.³⁸

Úmrtné dle této právní normy je stanoveno jako příspěvek pozůstalým po úmrtí příslušníka a to manželce, manželovi, nezaopatřeným dětem, rodičům nebo dalším osobám, pokud byly na zemřelého odkázány výživou. *„Výše úmrtného činí trojnásobek posledního hrubého měsíčního služebního příjmu zemřelého policisty.“*³⁹

³⁷ § 97 zákona č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

³⁸ § 98, § 99, § 101 zákona č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

³⁹ §102 odst. 3 zákona č. 334/1991 Sb., Zákon o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

2.2.3 Zákon č. 186/1992 Sb., Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

Dalším milníkem výsluhových nároku příslušníků bezpečnostních a obdobných sborů je zákon 189/1992 Sb., Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky. Tento zákon pojednával o příspěvcích příslušníků Policie České republiky. Výsluhové nároky se oproti předchozímu právnímu aktu změnil. V tomto znění již není uvedeno umístování v občanském povolání. Obdobně je zde uveden nárok na:

- Odchodné
- Platové vyrovnání
- Příspěvek za službu
- Úmrtné⁴⁰

Odchodné dle této právní normy náleží příslušníkovi po šesti letech služby. Tato právní úprava přesně vymezuje výpočet výše příspěvku a to minimální výši jednoho hrubého měsíčního příjmu policisty a maximální výši příspěvku jako šestinásobek hrubého měsíčního příjmu policisty. Dále vymezuje růst výše příspěvku v závislosti na délce služby příslušníka a to od vzniku nároku každý další rok o jednu třetinu hrubého měsíčního příjmu policisty.⁴¹

Platové vyrovnání dle této právní normy náleželo příslušníkovi, kterému skončil služební poměr propuštěním a nemá nárok na starobní, nebo invalidní důchod, nebo na příspěvek na službu. Již zde nebylo podmínkou ukončení ze závažných osobních nebo rodinných důvodů. A příspěvek byl vyplácen pouze po dobu jednoho roku a to od zahájení výdělečné činnosti nebo od počátku poskytování podpory.⁴²

⁴⁰ Zákon č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

⁴¹ § 114 zákona č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

⁴² § 115 zákona č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

Příspěvek za službu dle této právní normy oproti předchozí právní normě není omezen věkem příslušníka a snížil se požadavek na minimální odsloužené roky na 10 let. Tato právní norma určila maximální výši příspěvku ke dni jeho přiznání jako „130 % částky, do níž se započítává plně část osobního vyměřovacího základu pro stanovení výpočtového základu pro vyměření důchodového pojištění.“⁴³ Tento příspěvek zanikal vznikem nároku na starobní důchod, nebo znovupřijetím do služebního poměru.

Úmrtné dle této právní úpravy vymezilo konkrétní okruh osob, které mají nárok na úmrtné po příslušníkovi, jehož služební poměr skončil úmrtím a to konkrétně „manžel, manželka, nezaopatřené dítě a rodiče nebo další osoby, které byly na zemřelého odkázány výživou.“⁴⁴ Dále určilo konkrétní výši příspěvku a to jako trojnásobek posledního hrubého měsíčního služebního příjmu policisty.

2.3 Typy výsluhových nároků

Výsluhové nároky zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů rozděluje na odchodné, výsluhový příspěvek, úmrtné a příspěvek na pohřeb příslušníka. Dále jsou v této kapitole popsány výsluhové náležitosti příslušníků ozbrojených sil podle zákona 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.

2.3.1 Odchodné

Odchodné je jednorázový finanční příspěvek bývalému příslušníkovi. Výše odchodného se liší v závislosti na délce služby příslušníka bezpečnostních sborů. Základní výměra činí jednonásobek měsíčního služebního příjmu po odsloužení 6 let služby. Za každý další rok služby se základní výměra zvyšuje o jednu třetinu služebního příjmu, nejvýše může tento příspěvek dosáhnout šestinásobku měsíčního služebního příjmu. Je důležité zdůraznit specifické aspekty vyplácení

⁴³ §117 odst. 3 zákona č. 186/1992 Sb., Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

⁴⁴ §120 odst. 2 zákona č. 186/1992 Sb., Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

odchodného bývalým příslušníkům bezpečnostních sborů. Podle příslušného zákonného ustanovení, pokud bylo příslušníkovi při jeho předchozím ukončení služebního poměru vyplaceno odchodné, a následně dojde k dalšímu skončení služebního poměru, bude mu vyplaceno odchodné, které se sníží o částku již dříve vyplacenou. V případě, že bývalý příslušník již obdržel odchodné ve stejné nebo větší výši, než na kterou má nyní nárok, nebude mu odchodné vyplaceno. Tento postup se aplikuje i na bývalé vojáky, kteří při skončení své vojenské služby obdrželi odbytné nebo odchodné.⁴⁵

2.3.2 Výsluhový příspěvek

Výsluhový příspěvek je finanční příspěvek, který je bývalému příslušníkovi bezpečnostních sborů vyplácen měsíčně po dobu trvání nároku na tento příspěvek. Základní výše výsluhového příspěvku činí 20 % měsíčního služebního příjmu po 15 letech trvání služebního poměru. Tato výše se postupně zvyšuje o 3% za každý další odsloužený rok, ale celková výše příspěvku nemůže přesáhnout 50 % měsíčního služebního příjmu.⁴⁶

Výsluhový příspěvek dle aktuálního znění podléhá valorizaci a tím se zvyšuje v souladu s procentním zvyšováním důchodů podle zvláštního právního předpisu, přičemž zvýšení výsluhového příspěvku činí polovinu zvýšení procentní výměry důchodů. Pokud má bývalý příslušník nárok jak na výsluhový příspěvek, tak na starobní nebo invalidní důchod, vyplácí se mu pouze v případě, že výsluhový příspěvek je vyšší než starobní nebo invalidní důchod a to ve výši rozdílu mezi nimi. V případě souběhu nároku na výsluhový příspěvek s nárokem na výsluhový příspěvek ze služebního poměru vojáka z povolání, se vyplácí bývalému příslušníkovi vyšší z obou příspěvků.⁴⁷

2.3.3 Úmrtné a příspěvek na pohřeb

⁴⁵ § 155, § 156 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁶ § 157, § 158 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁷ § 159, § 160 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů stanovuje, že v případě úmrtí příslušníka náleží každému pozůstalému úmrtné. Za pozůstalé tento zákon považuje manžela, manželku, nezaopatřené děti a pod podmínkou poskytovat výživu také rodič, nebo další osoby. Výše úmrtného je stanovena jako dvanáctinásobek měsíčního služebního příjmu zemřelého příslušníka.⁴⁸

Dále zákon řeší případ úmrtí příslušníka mimo válečný stav na území České republiky, kde bezpečnostní sbor poskytne na přání pozůstalých úhradu nákladů na jednoduchou rakev s kovovou vložkou, poplatky a dopravné za převoz do místa pohřbu. Toto platí i v případě úmrtí příslušníka v zahraničí, pokud se tam nacházel ze služebních důvodů. Pokud si to pozůstalí přejí, bezpečnostní sbor vypraví zemřelému příslušníkovi jednoduchý pohřeb na své náklady, včetně výdajů na rakev, poplatky a dopravné.⁴⁹

2.3.4 Typy výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených sil

Výsluhové náležitosti příslušníků ozbrojených sil upravuje zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání a vymezuje tyto typy výsluhových náležitostí:

Výsluhový příspěvek:

Vojáci, kteří konali službu alespoň po dobu 15 let a jejichž služební poměr skončil určitým způsobem, mají nárok na výsluhový příspěvek. Jeho základní výše začíná na 5 % průměrného měsíčního hrubého služebního příjmu za posledních 5 let služby a postupně se zvyšuje za každý další odsloužený rok o 6,2 % do 20 odsloužených let, následně pak o 2,5 % do odsloužených 26 let, následně pak o 1 % za každý další odsloužený rok. Maximální výše příspěvku může dosáhnout 55 % měsíčního hrubého služebního příjmu, přičemž ve speciálních případech, jako je služba výkonného letce, služba zvláštní povahy nebo výkon

⁴⁸ § 164 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁹ § 164a zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

povolání v zahraničí za zvlášť nebezpečných podmínek, může být tato hranice zvýšena až na 60 % průměrného měsíčního hrubého služebního platu.⁵⁰

Odbytné:

Odbytné je jednorázový finanční příspěvek pro vojáky, jejichž služební poměr skončil po alespoň dvou letech služby a kteří si místo výsluhového příspěvku a odchodného zvolili odbytné. Základní výše odbytného je stanovena ve výši dvojnásobku měsíčního hrubého služebního příjmu, přičemž se zvyšuje za každý třetí a další rok služby o jednonásobek měsíčního hrubého služebního příjmu a za jedenáctý a každý další rok služby o polovinu měsíčního hrubého služebního příjmu. Nejvyšší hranice tohoto příspěvku je bez rozdílu typu služby stanovena na osmnáctinásobek měsíčního hrubého služebního příjmu. Při předchozím vyplacení odbytného nebo odchodného se nově vyplácené odbytné snižuje o již vyplacenou částku.⁵¹

Odchodné:

Vojáci s nárokem na výsluhový příspěvek, kteří si nezvolili odbytné, mají nárok na odchodné ve výši čtyřnásobku průměrného měsíčního hrubého služebního platu, přičemž tato částka se zvyšuje za každý další rok služby o 40 % měsíčního hrubého služebního příjmu. Podobně jako u odbytného, při předchozím vyplacení odchodného nebo odbytného se odchodné snižuje o již vyplacenou částku.⁵²

Úmrtné:

V případě úmrtí vojáka má pozůstalý manžel, manželka a děti, které mají nárok na sirotčí důchod, nárok na úmrtné. Jeho výše je stanovena jako polovina

⁵⁰ § 132, §133 zákona 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁵¹ § 138, § 139 zákona 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁵² 140 zákona 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

odbytného a v případě, že neexistuje pozůstalý manžel nebo děti, náleží tato částka rodičům vojáka.⁵³

2.4 Podmínky výsluhových nároků

Pro vznik nároku na výsluhové nároky musí příslušník bezpečnostních sborů splnit určité podmínky a to zejména délku služebního poměru a jeho služební poměr musí zaniknout určitým způsobem. Jako délka služebního poměru započtená do výsluhových nároků se považuje doba, která uplynula od dne přijetí do služebního poměru, nebo dne platnosti zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Naopak do této doby se nezapočítává doba:

„a) zařazení v neplacené záloze, s výjimkou zařazení v této záloze z důvodu čerpání mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené poskytnuté příslušníkovi v rozsahu, v němž je příslušníci poskytována mateřská dovolená, a zvolení do funkce v odborové organizaci,

b) neschopnosti ke službě, po kterou nenáleží služební příjem ve zvláštních případech, nebo nemocenské,

c) zproštění výkonu služby, jestliže příslušníkovi nebyl doplacen rozdíl, o který byl jeho služební příjem zkrácen, a

d) výkonu vazby a trestu odnětí svobody, s výjimkou případů, kdy měl příslušník podle zvláštního právního předpisu nárok na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě nebo trestu odnětí svobody.“⁵⁴

Pro účel určení výpočtu výsluhových nároků se určuje výše měsíčního služebního příjmu jako průměrný hrubý měsíční služební příjem poskytovaný příslušníkovi za předchozích kalendářní rok a je-li to pro příslušníka výhodnější, určuje se tato výše jako hrubý měsíční příjem za předchozí 3 kalendářní roky. Při stanovení této výše se nezapočítává doba, po kterou byly příslušníkovi poskytovány dávky nemocenského pojištění a doba v zařazení v neplacené záloze. Dále se pak

⁵³ 141 zákona 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁵⁴ § 165 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

nepřihlíží ke snížení služebního příjmu v důsledku zproštění výkonu služby a uložení kázeňského trestu snížení základního tarifu.⁵⁵

„Jestliže byl příslušník přijat do služebního poměru opětovně a jeho nový služební poměr trval kratší dobu než 1 rok, a výsluhové nároky mu vznikly, je dobou rozhodnou pro určení výše výsluhových nároků celá doba trvání služebního poměru.“⁵⁶

2.4.1 Podmínky pro vznik nároku na výsluhové nároky

Pro vznik nároku na výsluhové nároky je zcela nutné ukončit služební poměr a to jakýmkoliv jiným způsobem než propuštěním pro spáchání úmyslného trestného činu. Příslušník bezpečnostního sboru, jehož služební poměr skončil po vykonávání služby po dobu minimálně 6 let, má nárok na vyplacení odchodného, pokud příslušník vykonával službu minimálně 15 let má nárok i na výsluhový příspěvek.⁵⁷

Příspěvek na pohřeb příslušníka je pozůstalým vyplacen v případě, že k úmrtí příslušníka dojde na území České republiky v době mimo válečný stav. Příspěvkem se rozumí úhrada nutných výdajů na jednoduchou rakev s kovovou vložkou a úhrada poplatků a dopravného za převoz do místa pohřbu. V tomto případě není rozhodující, zda příslušník zemřel při výkonu služby, nebo nikoliv. Zemře-li příslušník v zahraničí, vzniká pozůstalým nárok na tento příspěvek pouze tehdy, pobýval-li příslušník v zahraničí ze služebních důvodů. Pokud si to pozůstalí přejí, vypraví bezpečnostní sbor příslušníkovi i jednoduchý pohřeb.⁵⁸

⁵⁵ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 113

⁵⁶ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 113

⁵⁷ § 155, § 157 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁵⁸ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-6]. ASPI_ID KO361_2003CZ. ISSN 2336-517X. s. 112

Nárok na úmrtné a příspěvek na pohřeb příslušníka není vázán na délku služebního poměru.

2.4.2 Podmínky pro zánik nároku na výsluhové nároky

Nárok na výsluhové nároky příslušníka zaniká, jestliže služební poměr příslušníka skončil z důvodu:

- pravomocného odsouzení příslušníka za úmyslně spáchaný trestný čin
- jestliže trestní stíhání příslušníka bylo podmíněčně zastaveno, nebo odloženo, dále pokud bylo pravomocně schváleno narovnání a spáchaný trestný čin je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- pokud příslušník poruší služební slib tím, že se dopustí zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a může ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru a je pravomocně odsouzen za trestný čin spáchaný úmyslně
- Ve všech výše uvedených případech, i pokud příslušník sám požádá o propuštění ze služebního poměru

Dále zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů vymezuje pojem zániku nároku na výplatu výsluhového příspěvku a to z důvodu znovupřijetí bývalého příslušníka do bezpečnostního sboru, nebo přijetí bývalého příslušníka bezpečnostních sborů do služebního poměru vojáka z povolání. V tomto případě se však nejedná o zánik nároku na příspěvek ale pouze zánik nároku na vyplácení příspěvku, kdy tento nárok znovu vznikne po skončení služebního poměru příslušníka.⁵⁹

⁵⁹ § 162 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

3. Závěr teoretické části

V teoretické části je patrné, kdy byl pojem výsluhových nároků zakotven v České legislativě a to v zákoně 100/1972 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, kde jsou znatelné funkce výsluhových nároků. S časem výsluhové nároky měnili svoje podmínky vzniku nároku na příspěvky, ale také typ příspěvků. Dále v rámci určování doby rozhodné pro výpočet výsluhových příspěvků je zcela patrné, že služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů a služební poměr vojáků z povolání je postaven na stejnou rovinu a oba tyto poměry mají rovné postavení z hlediska právního pohledu.

3.1. Zhodnocení zjištěných informací

Při komparaci zákona č. 100/1972 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti a zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů z pohledu výsluhových nároků bylo zjištěno, že zákonodárcem byly dva výsluhové nároky časem vypuštěny a to konkrétně platové vyrovnání, které zmizelo až v poslední legislativní změně a to přijetím zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Dalším nárokem, který byl postupem času vymazán, je umístění v občanském povolání a konkrétně se již neobjevil v zákoně č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie. Naopak v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, se nově zakotvil nárok pozůstalých na příspěvek spojený s pohřbem zemřelého příslušníka.

4. Komparativní analýza

4.1 Komparace prvního a aktuálního znění zákona o služebním poměru ve věcech výsluhových nároků

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů nabyl platnosti dne 23. září 2003. Historickým vývojem výsluhových náležitostí byly výsluhové nároky příslušníků bezpečnostních sborů určeny tímto zákonem jako:

- Odchodné
- Výsluhový příspěvek
- Úmrtné a příspěvek na pohřeb

Podmínky pro vznik nároku na tyto výsluhové nároky již nebyly podmíněny spodní ani horní hranicí věku bývalého příslušníka bezpečnostních sborů. Dále byl úplně vypuštěn výsluhový nárok v podobě platového vyrovnání a zcela nově se v tomto zákoně objevil příspěvek na pohřeb pro pozůstalé po zemřelém příslušníkovi bezpečnostních sborů.⁶⁰

4.1.1 Rozdíly vývoje od prvního znění zákona po aktuální znění zákona

Předmětem této části komparace je znění zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů platného ode dne 31. října 2003 a aktuální znění platného ode dne 1. ledna 2024. Tato komparace se zabývá změnami zákona, které bezprostředně ovlivňují podmínky vzniku nároku na výsluhové nároky nebo výši výsluhových nároků.

První změnou je způsob jakým zákon určuje složení služebního příjmu příslušníka bezpečnostních sborů, v tomto aspektu došlo v § 113, § 114 a § 115 ke změnám. První znění zákona určuje složení služebního platu jako:

„a) základní tarif zvýšený způsobem uvedeným v § 115 odst. 4,

⁶⁰ § Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (znění platné od 31. října 2003)

- b) příplatek za vedení,
- c) příplatek za službu v zahraničí,
- d) zvláštní příplatek,
- e) další služební příjem,
- f) osobní příplatek a
- g) odměna.⁶¹

V aktuálně platném znění zákona přibyly tyto části služebního příjmu:

- „e) příplatek za službu ve svátek,
- h) služební příjem za službu přesčas a
- i) stabilizační příplatek.“⁶²

Základní tarif zvýšený způsobem uvedeným v ustanovení § 155 odst. 4 byl nahrazen pojmem „základní tarif“. Samotné zvýšení tarifu, které bylo původně uvedené v § 115 konkrétním způsobem, a to jako: „*Základní tarify v tarifních třídách se zvyšují oproti nižšímu základnímu tarifu o procentní přírůstek, který činí 9 % ve druhé tarifní třídě, 10 % ve třetí až sedmé tarifní třídě, 11 % v osmé až deváté tarifní třídě a 13 % v desáté a jedenácté tarifní třídě. Základní tarif ve dvanáctém tarifním stupni činí 1,5násobek základního tarifu v prvním tarifním stupni. Základní tarify v tarifních stupních se oproti nejbližšímu nižšímu základnímu tarifu zvyšují o shodný procentní přírůstek. Základní tarify se zaokrouhlují na desítky korun nahoru.*“⁶³, bylo nahrazeno v §115 odst. 2 tak, že stupnici základních tarifů stanoví nařízením vláda.

Zvláštní příplatek jako složka služebního příjmu byl ovlivněn změnou § 120, ve kterém došlo ke změně výše příplatku pro příslušníky, kteří vykonávají službu spojenou s ochranou zájmu státu, při nichž může dojít k ohrožení života nebo zdraví a to ve dvou skupinách. V 1. skupině zvýšení příplatku z 3 000 Kč až 6 000 Kč měsíčně na 5 000 Kč až 10 000 Kč měsíčně a ve 2. skupině zvýšení příplatku z 1 000 Kč až 4 000 Kč měsíčně na 1 000 Kč až 5 000 Kč měsíčně.

⁶¹ § 113 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (znění platné od 31. října 2003)

⁶² § 113 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁶³ § 115 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (znění platné od 31. října 2003)

Další služební příjem byl nahrazen změnou § 121 a to náhradním volnem a příplatkem za službu ve svátek. Tento příplatek náleží příslušníkovi, kterému bezpečnostní sbor neposkytne náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců po výkonu služby ve svátek. V tomto případě má příslušník nárok na příplatek ve výši 25 % základního tarifu, osobního příplatku, zvláštního příplatku a příplatku za vedení, který připadá na každou hodinu služby, kterou ve svátek konal.

Osobní příplatek jako složka služebního příjmu byl ovlivněn změnou § 122, ve kterém došlo ke změně maximální výši určení příplatku a to ze 40 % na 60 % základního tarifu příslušníka a u příslušníků zařazených ve služební hodnosti vrchní komisař a výše je tato změna z 80 % na 100 % základního tarifu příslušníka. Služební příjem za službu přesčas je příplatek podle § 125, který náleží příslušníkovi, který konal službu přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce a bezpečnostní sbor mu neposkytne náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců po výkonu služby přesčas. V tomto případě má příslušník nárok na příspěvek ve výši poměrné části základního tarifu, osobního příplatku, zvláštního příplatku a příplatku za vedení, který připadá na každou hodinu služby přesčas.

Stabilizační příplatek je příplatek, který je určený ve služebním předpise ředitele bezpečnostního sboru. Tento příplatek však není započten do výměry, která slouží k vypočtení výše výsluhových nároků jako odchodné a výsluhový příspěvek. Proto se tomuto příplatku tato analýza dále nevěnuje.

Další změnou, která může ovlivnit výši výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů je služební hodnost a požadavky, které je nutné splnit pro ustanovení do konkrétní služební hodnosti a to konkrétně minimální stupeň vzdělání.

V aktuálním znění zákona najdeme změnu v § 7 odst. 1 písm. g) a to konkrétně v požadavku na minimální stupeň vzdělání, pro umístění příslušníka ve služební hodnosti komisaře přibyl navíc stupeň vyšší odborné vzdělání. Všechny ostatní

změny v požadavku na stupeň vzdělání jsou spíše terminologickou změnou, která v konečném důsledku nemá na požadavek žádný vliv.

4.1.2 Rozdíly ve výši a podmínkách

Původní znění zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů určilo jako výsluhové nároky odchodné, výsluhový příspěvek a úmrtné. V aktuálním znění tohoto zákona je již úmrtné rozšířeno o příspěvek na pohřeb příslušníka. Odchodné v aktuálním znění zákona bylo sníženo na příspěvek z maximální výše osminásobku měsíčního služebního příjmu na šestinásobek. Jako podmínka zániku nároku na odchodné byl změněn § 155 písm. d). Dle původního znění zákona nárok na odchodné příslušníka zaniká pokud „*je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen*“⁶⁴ a dle aktuálního znění zákona je tato podmínka rozšířena o část: *nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání.*⁶⁵

Tato změna rozšířila podmínku zániku nároku na výsluhové nároky i pro výsluhový příspěvek. Maximální výše výsluhového příspěvku je v aktuálním znění zákona snížena z původních 55 % měsíčního služebního příjmu na 50 % a navýšení příspěvku za odsloužené roky je sníženo z původních 4 % za každý další rok služby na 3 %.

Příspěvek pozůstalým po zemřelém příslušníkovi v podobě úmrtného bylo, v porovnání s původním zněním zákona zvýšeno z trojnásobku měsíčního služebního příjmu na dvanáctinásobek.

⁶⁴ § 155 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (znění platné od 31. října 2003)

⁶⁵ § 155 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

4.2 Komparace prvního a aktuálního znění zákona o vojácích z povolání ve věcech výsluhových náležitostí vojáků z povolání

Výsluhové náležitosti dle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání jsou rovněž zakotveny již historicky a to v zákoně č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků. Historicky se mezi výsluhové náležitosti řadilo odchodné, výsluhový příspěvek a úmrtné. Terminologicky ale tyto příspěvky byly pojmenovány jako „peněžité dary“ a čerpání jednotlivých příspěvků bylo omezeno na určitou dobu. Výsluhový příspěvek voják pobíral za svoji službu, která trvala do 10 let po dobu jednoho roku. Na odchodné měl voják nárok až po 10 letech služby a to ve výši jednonásobku svého platu. Úmrtné dle původní právní normy bylo definováno jako finanční příspěvek, který náleží pozůstalému manželovi ve výši odchodného, na který měl zemřelý voják nárok.⁶⁶

4.2.1 Rozdíly vývoje od prvního znění zákona po aktuální znění zákona

Předmětem této části komparace je znění zákona č. 221/1999Sb., o vojácích z povolání platného ode dne 12. října 1999 a aktuální znění platného ode dne 1. ledna 2024. Tato komparace se zabývá změnami zákona, které bezprostředně ovlivňují podmínky vzniku nároku na výsluhové náležitosti nebo výši výsluhových náležitostí.

Zásadní změna, která ovlivnila výši výsluhových náležitostí vojáků z povolání je vymezení položek služebního platu a její jednotlivé výše právě zákonem. V původním znění zákona o vojácích z povolání v § 66 bylo uvedeno pouze „poskytování platu“ a to způsobem podle zvláštních právních předpisů. Dle aktuálního znění zákona o vojácích z povolání jsou taxativně vymezeny jednotlivé složky služebního platu a to konkrétně:

- a) služební tarif,*
- b) výkonnostní příplatek,*
- c) příplatek za službu v zahraničí,*

⁶⁶ Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků

- d) *zvláštní příplatek,*
- e) *příplatek za zvýšenou odpovědnost,*
- f) *příplatek za služební pohotovost,*
- g) *odměna.*⁶⁷

Výše služebního tarifu je stanovena v § 68 a to pro každou hodnost jedna výše tarifu. Jedna výjimka týkající se výše tarifu, se nachází v odstavci 4 tohoto paragrafu, který vymezuje hodnostní sbor čekatelů. Tento sbor slouží pro vojáky z povolání, kteří jsou v tomto sboru zařazení z důvodu studia, nebo obdobné přípravy na nástup na svoje systematické místo.

Výkonnostní příplatek je aktuálním znění zákona o vojácích z povolání vymezen jako příplatek, který se stanoví na základě služebního hodnocení. Výše tohoto příplatku se vypočítává jako procentuální část služebního tarifu a je omezena maximální výší 20 % u vojáků zařazených v hodnosti svobodník až nadpraporčík a 15 % u hodností poručík až plukovník. Výše tohoto příspěvku se upravuje na základě posledního služebního hodnocení každým rokem a to konkrétně 1. dubna.

Příplatek za službu v zahraničí není započten do výše měsíčního hrubého služebního příjmu pro výpočet výše výsluhových náležitostí, proto se tomuto příplatku komparace dále nebude věnovat.

Zvláštní příplatek náleží vojákům z povolání, kteří vykonávají službu s mimořádnou neuropsychickou zátěží, rizikem ohrožení života nebo zdraví a to ve výši 600 Kč až 8 000 Kč měsíčně. Výši příplatků a druhy těchto služeb stanovuje vláda svým nařízením. Dále zvláštní příplatek náleží vojákům, kteří vykonávají službu ve směnném režimu výkonu služby a to těm, kteří vykonávají službu ve dvousměnném režimu výkonu služby ve výši 400 Kč měsíčně, ve třisměnném režimu výkonu služby ve výši 800 Kč měsíčně, v nepřetržitém režimu výkonu služby ve výši 1 000 Kč, nebo pokud doba

⁶⁷ § 67 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

nepřetržitého režimu výkonu služby přesahuje 15 hodin, je výše příplatku náležící vojákovi 1 200 Kč měsíčně.

Příplatek za zvýšenou odpovědnost náleží Velitelům útvarů, náčelníkům, vedoucím nebo ředitelům vojenských zařízení nebo vojenských správních úřadů a ředitelům nebo velitelům organizačních útvarů ministerstva nebo Vojenského zpravodajství, a to až do výše 15 % služebního tarifu.

Příplatek za služební pohotovost náleží vojákům z povolání, kterým byla nařízena služební pohotovost a to 1 500 Kč pokud služební pohotovost zasáhla do 10 kalendářních dnů v měsíci a 3 000 Kč pokud tato služební pohotovost zasáhla do 20 kalendářních dnů v měsíci.

Odměna ve smyslu § 68g se do výpočtu výše výsluhových náležitostí nepočítá a proto se tomuto příplatku tato komparace dále nebude věnovat.

Dalším faktorem ovlivňující výši výsluhových náležitostí je doba, po kterou byl voják z povolání ve služebním poměru. Tato doba služby se obecně v případě konání služby zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti hodnotí vícenásobně a to dle původního znění zákona o vojácích z povolání tak, že služba výkonného letce a služba zvláštní povahy se hodnotí jako jedenapůlnásobná a doba služby v zahraničí ve zvlášť nebezpečných podmínkách se hodnotí dvojnásobně, avšak započteny do této doby jsou pouze celé kalendářní měsíce.

Dle aktuálního znění zákona o vojácích z povolání:

„Pro výši výsluhového příspěvku a odbytného se doba výkonu služby

a) ve služebním zařazení stanoveném ministrem obrany ve Vojenském zpravodajství, ve kterém voják plní zvláštní úkoly při činnostech podle jiného právního předpisu v zahraničí, a v zahraničních operacích, ve kterých je voják vystaven vysokému riziku ohrožení života nebo zdraví spojenému s vedením bojové činnosti v prostoru operace, hodnotí dvojnásobně; v ostatních zahraničních operacích se hodnotí jedenapůlnásobně,

b) ve služebním zařazení pilot, druhý pilot, pilot operátor, ve služebním zařazení stanoveném ministrem obrany ve Vojenském zpravodajství, ve kterém voják plní zvláštní úkoly při činnostech podle jiného právního předpisu, a ve služebním zařazení stanoveném ministrem obrany ve vojenském útvaru, ve kterém voják plní úkoly speciálních sil, hodnotí jedenapůlnásobně.“⁶⁸

Aktuální znění zákona již neuvádí započtení pouze celých kalendářních měsíců. A poslední změnou, která přímo ovlivňuje výši výsluhových náležitostí je doba, ze které se počítá průměrný měsíční hrubý služební plat. Dle původního znění zákona o vojácích z povolání se tento průměr počítal za jeden kalendářní rok. Dle aktuálního znění zákona o vojácích z povolání se tento průměr počítá z předchozích 5 kalendářních roků.

4.2.2 Rozdíly ve výši a podmínkách

V této kategorii došlo pouze k málo změnám, ale jednou ze zásadních změn, která může ovlivnit výši výsluhových náležitostí vojáků z povolání je zavedení pojmu „doba rozhodná“. Tento pojem určuje dobu, po kterou může voják setrvat v daném služebním zařazení. Tato doba činí nejméně 2 roky a nejvíce 15 let. Nejméně 4 měsíce před koncem této doby rozhodné musí služební orgán rozhodnout, zda voják bude povýšen na služební místo se stanovenou vyšší hodností, nebo na jiné místo se stejnou stanovenou hodností, nebo se doba rozhodná na daném služebním zařazení vojákovi prodlouží, anebo jestli bude voják propuštěn ze služebního poměru. Pokud je voják propuštěn ze služebního poměru z důvodu skončení doby rozhodné, má tento voják nárok na čerpání příspěvku výsluhových náležitostí. V procentuálních výších příspěvků jednotlivých výsluhových náležitostí nedošlo k žádným změnám.

⁶⁸ § 143 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

4.3 Komparace výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů a výsluhových náležitostí vojáků z povolání

Prvními zkoumanými pojmy jsou pojmy terminologické a to konkrétně nárok a náležitost. Oba tyto pojmy mají totožný význam ve výkladu zákona, v obou případech se hovoří ve spojení k výsluhovým příspěvkům o nárocích příslušníků bezpečnostních sborů a příslušníků ozbrojených sil. Z hlediska terminologie je ale důležité tyto pojmy používat právě ve spojení se správným typem příslušníků, protože pokud by tento pojem byl zaměněn tak v daném znění zákona k tomuto termínu není žádná přímá vazba.

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákon o vojácích z povolání mají společné typy výsluhových nároků, konkrétně odchodné, výsluhový příspěvek a úmrtné, a rozdílné typy, v případě zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů příspěvek na pohřeb příslušníka a v případě zákona o vojácích z povolání odstupné.

V případě podmínek zániku nároku na výsluhový příspěvek a odchodné je důležitým rozdílem podmínka, kdy v případě příslušníků bezpečnostních sborů skončí jejich služební poměr z důvodu:

„Příslušník musí být propuštěn, jestliže

- a) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně,*
- b) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,*
- c) bylo v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání, bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka“⁶⁹*

V tomto případě není dokonce ani důležité, zda dojde k uložení trestu odnětí svobody nebo nikoliv, ale dokonce k zániku nároku na výsluhový příspěvek

⁶⁹ § 42 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

a odchodné dojde i pokud bude pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání.

V případě výsluhových náležitostí vojáků z povolání dojde k zániku nároku na výsluhový příspěvek a odchodné v případě, že dojde u vojáka k pravomocnému odsouzení pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody anebo je proti vojáku „vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, pokud je za něj následně pravomocně odsouzen nebo bylo jeho trestní stíhání pravomocně podmíněně zastaveno nebo bylo pravomocně schváleno narovnání anebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání.“⁷⁰

Dále pokud je voják propuštěn z následujících důvodů:

„h) podle závěrů dvou služebních hodnocení není způsobilý pro další výkon služby,

g) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin a jeho setrvání ve služebním poměru by ohrozilo vážnost ozbrojených sil,

i) se stal členem politické strany, politického hnutí nebo odborové organizace,

o) podle zvláštního právního předpisu není způsobilý pro další výkon služby v dosavadním služebním zařazení, přičemž tuto nezpůsobilost zavinil svým jednáním.“⁷¹

V těchto případech se výsluhové náležitosti vojáka krátí na polovinu.

V případě určení výše výsluhového příspěvku je nutná minimální doba služby v obou případech stejná a to 15 let služby. Minimální výše výsluhového příspěvku příslušníků bezpečnostních sborů je 20 % a 5 % u vojáků z povolání. Maximální výše výsluhového příspěvku je 50 % u příslušníků bezpečnostních sborů a 55 % v případě vojáků z povolání (60 % v případě vybraných složek ozbrojených sil).

Nárok na výplatu odchodného vzniká příslušníkům bezpečnostních sborů ve výši jednonásobku hrubého měsíčního služebního platu po 6 letech služby

⁷⁰ § 143 odst. 8 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁷¹ § 19 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

a po 15 letech v případě vojáků z povolání ve výši čtyřnásobku hrubého měsíčního služebního platu. Maximální výše odchodného je v obou případech shodná a to šestinásobek měsíčního hrubého služebního platu.

Úmrtné je pro příslušníky bezpečnostních sborů jednotně určeno jako dvanáctinásobek měsíčního hrubého služebního platu a v zákoně o vojácích z povolání je tato výše určena jako polovina z nároku na odbytné.

4.4 Praktické výpočty výsluhových nároků a náležitostí

Pro komparaci výsluhových nároků a náležitostí bude zvolen výpočet výsluhového příspěvku a odchodného a to u příslušníka v hodnosti na základní funkci.

Pro komparaci budou vybrány analogicky podobné složky sborů a to konkrétně odbor služby dopravní policie - Policie České republiky a oddělení dopravně a pořádkové služby Vojenské policie, protože se jejich náplň práce nejvíce podobá. V případě odboru služby dopravní policie bude výpočet proveden pro příslušníka zařazeného ve služební hodnosti vrchní asistent s hodnostním označením podpraporčík. Pro oddělení dopravní a pořádkové služby Vojenské policie bude výpočet proveden pro příslušníka zařazeného v hodnosti rotmistr. Tato služební zařazení odpovídají v obou případech základní funkci daných oddělení.

4.4.1 Výpočet výsluhových nároku příslušníka bezpečnostního sboru

Příslušník bezpečnostního sboru v hodnosti podpraporčík odpovídá základní funkci na oddělení dopravních nehod. Tomuto příslušníkovy je přidělena 4. tarifní třída a jeho délka služby bude pro výpočet proměnlivá, proto bude jeho tarifní stupeň proměnný v návaznosti na délku služby. Na této funkci příslušník nemá žádné podřízené, nekonal žádnou službu v zahraničí, není pověřen zastupováním na jiné služební pozici a stabilizační příspěvek se do výpočtu výsluhových nároku nepočítá, proto bude z výpočtu vyřazen. Služba na oddělení dopravních nehod

probíhá v nepřetržitém režimu služby, tudíž příslušníkovi náleží příplatek za směnnost ve výši 10 % základního tarifu. Rizikový příplatek příslušníkovi bude určen ve výši 7 000 Kč a osobní příplatek je určen ve výši 1 500 Kč. Lze předpokládat, že v roce 2023 příslušníci v základních funkcích neobdrželi nikterak vysoké odměny za plnění mimořádných úkolů, proto budeme brát tento příplatek jako zanedbatelný. Jelikož jde o dvousměnný plánovaný provoz lze předpokládat, že příslušník si svoje odpravované hodiny ve svátek vybral formou náhradního volna. Pro výpočet použijeme průměrný hrubý služební plat za poslední kalendářní rok a pro zjednodušení výpočtu bude počítáno, že podmínky příslušníka se neměnily. Skončení služebního poměru bude stanoveno k datu 31. prosince 2023, tudíž výpočet měsíčního hrubého příjmu bude proveden z příjmů příslušníka za rok 2023. Pro výpočet bude jediná proměnná a to odsloužené roky, všechny ostatní aspekty zůstanou pro výpočet neměnné.

Pro výpočet měsíčního hrubého služebního příjmu je nutné sečíst základní tarif, zvláštní příplatek a osobní příplatek v roce 2023. V roce 2023 zvýšený tarif v 2. tarifním stupni a v 4. tarifní třídě činil 31 080 Kč⁷². Po přičtení 7 000 Kč za rizikový příplatek a 1 500 Kč jako osobní příplatek se nám stanoví průměrný hrubý měsíční příjem příslušníka za rok 2023 ve výši 39 580 Kč. Tento výpočet se bude měnit v závislosti na tarifním stupni podle odsloužených let.

Odchodné:

Výpočtem bylo zjištěno viz. Tabulka 2, že počáteční hranice výše odchodného příslušníka bezpečnostního sboru v základní hodnotě je 39 580 Kč po 6 letech služby. Nárůst tohoto příspěvku je z důvodu růstu násobku hrubého měsíčního služebního příjmu příslušníka a také růstu jeho tarifní třídy takřka lineární a jeho horní hranice je 365 610 Kč po více než 33 letech služby příslušníka. Pro představu pokud by se výše uvedený příslušník stal příslušníkem bezpečnostního sboru hned po ukončení střední školy např. v 19 letech věku, tak ve svých

⁷² <https://www.pracomat.cz/poradna/pro-pracujici/373-platy-statnich-zamestnancu-ve-sluzebnim-pomeru.html>

25 letech by za aktuálních podmínek měl nárok právě na výše uvedených 39 580 Kč. Tato výše příspěvku je zcela určitě motivační, protože málokdo by právě kvůli takovéto částce uvažoval o odchodu z bezpečnostního sboru do civilního zaměstnání. Naopak pokud by příslušník uvažoval o ukončení služebního poměru po 20 letech služby ve věku 39 let s nárokem na odchodné ve výši 249 787 Kč, tak tato částka už bude plnit funkci sociální a příslušníkovi usnadní přechod do civilního zaměstnání.

Výsluhový příspěvek:

Dále bylo vypočteno viz Tabulka 3, že příslušník bezpečnostního sboru má, v základní funkci po 15 letech služby, nárok na výsluhový příspěvek ve výši 8 580 Kč měsíčně. Nárůst tohoto výsluhového příspěvku je rovněž lineární v závislosti na délce služby příslušníka. Maximální výše tohoto příspěvku byla vypočtena na 26 115 Kč měsíčně po více než 33 letech služby. V tomto případě pokud by příslušníkovi vznikl služební poměr v jeho 19 letech věku tak po odsloužení 15 let služby by ve svém věku 34 let za aktuálních podmínek měl nárok na výsluhový příspěvek ve výši 8 580 Kč měsíčně. Pokud však za aktuálních podmínek příslušník skončí služební poměr po 30 letech služby ve věku 49 let tak mu vznikne nárok na příspěvek ve výši 24 650 Kč měsíčně. Tato výše příspěvku určitě usnadní příslušníkovi přechod do civilního zaměstnání i s přihlédnutím na teoreticky ztracenou odbornost, kterou příslušník nabyt před vznikem služebního poměru.

4.4.2 Výpočet výsluhových nároku příslušníka ozbrojených sil

Pro tento výpočet byl zvolen typově příslušník, který svoji službu v ozbrojených silách skončil u Vojenské policie na oddělení dopravní a pořádkové služby. Pro službu u Vojenské policie dříve platila podmínka, že voják musel odsloužit určitý počet roků v rámci útvarů AČR a následně se mohl pokusit o zvládnutí výběrového řízení k Vojenské policii. V tomto případě voják výběrové řízení splnil a kariérním postupem se dokázal propracovat k oddělení dopravní a pořádkové

služby, kde svůj služební poměr skončil v hodnosti rotmistr. Pro výpočet budeme počítat, že svých posledních 5 let služby strávil v době rozhodné jako rotmistr. V první řadě musíme stanovit průměrný hrubý měsíční služební příjem za posledních 5 kalendářních let. Znovu jako v předchozím výpočtu služební poměr vojáka skončí k datu 31. prosince 2023, proto budeme počítat hrubý měsíční služební příjem za roky 2019 až 2023. Pro výpočet je nutné vzít v potaz veškerá platová navýšení, která proběhla za těchto 5 kalendářních let a každoroční zvýšení výkonnostního příplatku v důsledku služebního hodnocení, které se projevuje vždy od dubna daného kalendářního roku do března následujícího kalendářního roku. Jelikož tento výkonnostní příplatek na základě služebního hodnocení je platný od roku 2015, budou pro výpočet použity konkrétní platové podmínky anonymního Vojenského policisty. Konkrétní platové podmínky jsou pro výpočet důležité i z důvodu, že příslušník na oddělení dopravně pořádkové služby má nárok na příplatek 1 200 Kč za směnnost v případě, že vykoná směnnou službu v nepřetržitém režimu a to v rozsahu více než 75 hodin v kalendářním měsíci, dále má nárok na příplatek 1 500 Kč za služební pohotovost za určení této pohotovosti vojákově na více než 10 kalendářních dní v kalendářním měsíci, příplatek za službu u vojenské policie 3 800 Kč a příplatky v podobě odměn za plnění mimořádných úkolů.

Pro výpočet výsluhových náležitostí budeme považovat předchozí dobu služby za proměnnou. Pro výpočet odchodného i výsluhového příspěvku platí minimální doba služby 15 let, proto je pro výpočet jako minimální hranice stanoveno právě 15 let. K výpočtu výsluhového příspěvku bude pro přehled přidána navíc výsluhová náležitost v podobě odstupného. Výše výsluhového příspěvku bude vypočtena až do hranice 60 % hrubého měsíčního služebního příjmu vojáka, protože se jedná o příslušníka, který koná službu zvláštní povahy. Viz Tabulka 4 bylo vypočteno z reálných finančních podkladů anonymního příslušníka, že pro výpočet vyšší výsluhových náležitostí by za aktuálních podmínek byl hrubý měsíční služební příjem vypočten jako 47 421 Kč.⁷³

⁷³ [1] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, Metodický výklad změn části osmé „Výsluhové náležitosti“ zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, přijatých s účinností od 1,7,2015 zákonem č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., a další související

Výsluhový příspěvek a odbytné:

Jednotlivé výše výsluhového příspěvku a odbytného byly vypočteny viz Tabulka 5. Minimální výše výsluhové příspěvku po 15 letech služby vojenského policisty byla vypočtena jako 2 371 Kč měsíčně, nebo odbytné ve výši 592 769 Kč. Horní hranice výsluhového příspěvku byla vypočtena jako 28 453 Kč měsíčně po 35 letech služby a horní hranice odbytného ve výši 853 588 Kč po 26 letech služby. Nárůst výše výsluhového příspěvku v závislosti na odsloužených letech je zde logaritmický, proto lze mluvit o funkci regulační, protože pro příslušníka, který odsloužil více než 26 let je nárůst tohoto příspěvku zanedbatelný v porovnání z obtížemi spojenými s hledáním zaměstnání v civilním prostředí. Rovněž výše odchodného dosáhne svého maxima právě po 26 letech služby.

V případě příslušníka Vojenské policie, který byl přijat do služebního poměru vojáka z povolání ve věku 19 let po ukončení střední školy, by v jeho věku 34 let měl nárok na výsluhový příspěvek za aktuálních podmínek po 15 letech služby ve výši 2 371 Kč měsíčně, nebo odbytné ve výši 592 769 Kč. Výsluhový příspěvek v této výši by určitě neplnil sociální funkci výsluhových náležitostí, a proto vojáky z povolání jednoznačně motivuje k další službě v ozbrojených silách. Jednoduchým výpočtem lze odvodit, že za neměnných podmínek by vyplacení výše odbytného výsluhovým příspěvkem trvalo více než 20 let. Proto pokud by vojenský policista uvažoval o ukončení služebního poměru z jakýchkoliv důvodů, tak funkci sociální by v tomto případě plnil pouze příspěvek v podobě odbytného. V případě, že by vojenský policista ukončil svůj služební poměr ve věku 45 let po 26 letech služby tak by měl nárok za aktuálních podmínek na výsluhový příspěvek ve výši 24 185 Kč měsíčně, nebo na odbytné ve výši 853 588 Kč. Znovu jednoduchým výpočtem zjistíme, že vyplacení odbytného formou výsluhového příspěvku bude bez neměnných podmínek trvat necelé 3 roky.

zákony, 2015 [cit. 8. 3. 2024]. Dostupné z: Odbor sociálního zabezpečení MO Čj. 421/3-144-25/2015-7542

Odchodné:

Výše odchodného byla vypočtena viz. Tabulka 6. Minimální hranice odchodného po 15 letech služby byla vypočtena ve výši 189 686 Kč a maximální hranice odchodného po více než 20 letech služby ve výši 284 529 Kč.

5. Závěr

5.1. Závěr pro teorii

Dle výše zjištěných informací o výších výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů a výsluhových náležitostí vojáků z povolání lze pozorovat rozdíly ve výších jednotlivých příspěvků a tím i v rozdílnosti funkcí těchto příspěvků. Lze pozorovat závislost funkce příspěvku na způsobu jeho růstu. Například v případě vojáka z povolání je v počátku vzniku nároku na výsluhový příspěvek zcela patrná motivační funkce a právě po 26 letech služby je naopak velice patrná funkce regulační. V případě příslušníka bezpečnostního sboru výše výsluhového příspěvku po 15 letech služby již dokáže plnit funkci sociální. Také ve výších odchodného lze pozorovat funkce motivační na straně příslušníků bezpečnostních sborů, které růst tohoto příspěvku motivuje k další službě až do jeho maximální výše i s ohledem na nižší růst tohoto příspěvku po 26 odsloužených letech. V případě vojáků z povolání tento příspěvek znovu plní funkci motivační, protože podmínka vzniku nároku na tento příspěvek je 15 let služby a dále jeho růst až do 20 let služby. Po 20 letech služby již znovu lze mluvit o funkci regulační, protože motivační funkce bez dalšího růstu tohoto příspěvku zcela zmizí.

5.2. Závěr pro praxi

Na základě informací v závěru pro teorii a vzhledem k vývoji demografického vývoje, s přihlédnutím k průměrnému věku příslušníků bezpečnostních sborů tak i vojáků z povolání lze doporučit změny výsluhových nároků u příslušníků

bezpečnostních sborů, tak aby po 15 letech neplnily funkci sociální, ale naopak motivační, motivující k delší době služby. V případě policisty na odboru dopravní služby je příslušník ve věku 45 let po více než 20 letech služby jedním z opěrných bodů praktického výkonu služby oddělení. Výsluhový příspěvek a odchodné by v tomto případě měly tohoto příslušníka více motivovat k dalším rokům služby a tím plnit funkci motivační.

V případě výsluhových náležitostí vojáků z povolání dle provedených výpočtů vyplývá, že jejich funkce je v legislativě nastavena správným směrem. S ohledem na vojáka z povolání ve věku 45 let po více než 25 letech služby, lze tvrdit, že jeho fyzická a psychická zdatnost již neodpovídá požadavkům nastaveným ozbrojenými silami pro plnohodnotné plnění služebních úkolů. Výsluhový příspěvek ve výše uvedeném případě již vojákovi pokryje nutné náklady pro živobytí a odchodné plně vykompenzuje ztrátu měsíčního příjmu z původního zaměstnání do doby, než voják najde uplatnění v civilním zaměstnání, v tomto případě výsluhové náležitosti správně plní funkci regulační a sociální a do této doby motivační, protože nárůst těchto příspěvků od počátku vzniku nároku je vysoký.

Komparací původního a aktuálního znění zákona 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů lze pozorovat vývoj výši jednotlivých výsluhových nároků, které se ve výši výpočtu z průměrného hrubého měsíčního služebního příjmu snižovaly a jednotlivé příspěvky jako složka služebního platu se zvyšovaly. Zatímco výše výsluhových náležitostí vojáků z povolání se nezměnily, proto lze tvrdit, že jsou tyto náležitosti z hlediska funkcí dlouhodobě nastaveny správným způsobem.

5.3. Splnění cílů práce

V této práci jsem se věnoval obsahové analýze zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a všech pojmů v něm uvedených týkajících se výsluhových nároků. V úvodu práce jsem popsal a seznámil se se služebním poměrem jako takovým a to za jakých okolností vzniká, zaniká, ale i o jeho průběhu, který ovlivňuje výši výsluhových nároků. Dále

byly konkrétně vyjmenovány a popsány jednotlivé výsluhové nároky a pro komparaci i výsluhové náležitosti vojáků z povolání. Pro orientaci v problematice v praktické části bylo nutné pochopit a popsat funkce výsluhových nároků. Na konci teoretické části jsem popsal historické ukotvení výsluhových nároků v české legislativě a popsal jednotlivé podmínky pro vznik a zánik nároku příslušníka na výsluhové nároky.

Praktická část této práce se věnovala komparaci vývoje výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů a výsluhových náležitostí vojáků z povolání a to způsobem komparace původního a aktuálního znění zákonů. Již v této části jsem pozoroval určitý vývoj výsluhových nároků příslušníků bezpečnostních sborů, který se týkal výší jednotlivých výsluhových nároků. Zatímco u výsluhových náležitostí vojáků z povolání se ve výších nezměnilo vůbec nic. Na konec praktické části práce byly provedeny praktické výpočty výsluhových nároků a náležitostí.

Zdroje

Monografie

- Tomek, Petr. Slovník služebního poměru. Olomouc: ANAG. 2009, ISBN 978-80-7263-541-2
- Chrobák, Jiří a kol. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 502, ISBN 978-80-7598-539-2
- TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou. 3. aktualizované a rozšířené vydání*. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2

Zákonná úprava a IAŘ

- ČESKO. *Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1970-100>
- ČESKO. *Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-153>
- ČESKO. *Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>
- ČESKO. *Zákon č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-186>
- ČESKO. *Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-7]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

- ČESKO. *Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání ve znění 12. 10. 1999.* In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221/zneni-0>
- ČESKO. *Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.* In [System ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-7]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- ČESKO. *Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru).* In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
- ČESKO. *Zákon č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie.* In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-334>
- ČESKO. *Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.* In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-341>
- ČESKO. *Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění 13. 10. 2003.* In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361/zneni-0>
- ČESKO. *Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.* In [System ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-7]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- ČESKO. *Zákon č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráží České republiky.* In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 7. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>
- MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, Odbor sociálního zabezpečení MO, *Metodický výklad změn části osmé „Výsluhové náležitosti“ zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, přijatých*

s účinností od 1. 7. 2015 zákonem č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., a další související zákony, 2015, Čj. MO 421/3-144-25/2015-7542.

Webové stránky a elektronické zdroje:

- *Platové tabulky a třídy státních zaměstnanců 2024. www.pracomat.cz [online]. 2024 [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.pracomat.cz/poradna/pro-pracujici/373-platy-statnich-zamestnancu-ve-sluzebnim-pomeru.html>*

Seznam příloh

<i>Tabulka 1 Služební hodnosti a podmínky jmenování Zdroj: § 7 a § 8 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.....</i>	<i>58</i>
<i>Tabulka 2 Výpočet odchodného příslušníka bezpečnostních sborů. Zdroj: vlastní výpočet</i>	<i>59</i>
<i>Tabulka 3 Výpočet výše výsluhového příspěvku. Zdroj: vlastní výpočet</i>	<i>60</i>
<i>Tabulka 4 Hrubý měsíční služební příjem vojáka v letech 2019-2023 Zdroj: vlastní výpočet</i>	<i>61</i>
<i>Tabulka 5 Výpočet výše výsluhového příspěvku a odbytného v závislosti na předchozí době služby Zdroj: vlastní výpočet</i>	<i>62</i>
<i>Tabulka 6 Výpočet výše odchodného v závislosti na předchozí době služby Zdroj: vlastní výpočet</i>	<i>62</i>

Přílohy

Služební hodnost	Hodnostní označení	Minimální stupeň vzdělání	Doba trvání služebního poměru	Tarifní třída
Referent	Rotný	Střední nebo střední s výučním listem	-	1.
Vrchní referent	Strážmistr	Střední s maturitní zkouškou	-	2.
Asistent	Nadstrážmistr	Střední s maturitní zkouškou	-	3.
Vrchní asistent	Podpraporčík	Střední s maturitní zkouškou	2 roky	4.
Inspektor	Praporčík Nadpraporčík	Střední s maturitní zkouškou Vyšší odborné	3 roky	5.
Vrchní inspektor	Nadpraporčík Podporučík	Vyšší odborné, nebo vysokoškolské v bakalářském studijním programu	5 let	6.
Komisař	Poručík Nadporučík	Vysokoškolské v bakalářském studijním programu	6 let	7.
Vrchní komisař	Kapitán Major	Vysokoškolské v magisterském studijním programu	7 let	8.
Rada	Podplukovník Plukovník	Vysokoškolské v magisterském studijním programu	9 let	9.
Vrchní rada	Plukovník	Vysokoškolské v magisterském studijním programu	10 let	10.
Vrchní státní rada	Plukovník	Vysokoškolské v magisterském studijním programu	12 let	11.

Tabulka 1 Služební hodnosti a podmínky jmenování Zdroj: § 7 a § 8 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Výpočet výše odchodného v závislosti na předchozí době služby			
Doba služby (rok)	Zvýšená tarifní třída (Kč)	Průměrný hrubý měsíční služební příjem (Kč)	Výše odchodného (Kč)
6	31080	39580	39580
7	31080	39580	52773
8	31080	39580	65967
9	32140	40640	81280
10	32140	40640	94827
11	32140	40640	108373
12	33250	41750	125250
13	33250	41750	139167
14	33250	41750	153083
15	34400	42900	171600
16	34400	42900	185900
17	34400	42900	200200
18	35580	44080	220400
19	35580	44080	235093
20	35580	44080	249787
21	36820	45320	271920
22	36820	45320	287027
23	36820	45320	302133
24-26	38090	46590	326130
27-29	39430	47930	335510
30-32	40800	49300	345100
33	42260	50760	355320
více než 33	43730	52230	365610

Tabulka 2 Výpočet odchodného příslušníka bezpečnostních sborů. Zdroj: vlastní výpočet

Výpočet výše výsluhového příspěvku v závislosti na předchozí době služby			
Doba služby (rok)	Zvýšená tarifní třída (Kč)	Průměrný hrubý měsíční služební příjem (Kč)	Výše výsluhového příspěvku (Kč)
15	34400	42900	8580
16	34400	42900	9867
17	34400	42900	11154
18	35580	44080	12783
19	35580	44080	14106
20	35580	44080	15428
21	36820	45320	16768
22	36820	45320	17675
23	36820	45320	18581
24	38090	46590	20034
25	38090	46590	20966
26	38090	46590	21431
27	39430	47930	22527
28	39430	47930	23006
29	39430	47930	23486
30	40800	49300	24650
31	40800	49300	24650
32	40800	49300	24650
33	42260	50760	25380
více než 33	43730	52230	26115

Tabulka 3 Výpočet výše výsluhového příspěvku. Zdroj: vlastní výpočet

Hrubý měsíční služební příjem vojáka v letech 2019-2023					
měsíc/rok	2019	2020	2021	2022	2023
leden	34 730 Kč	43 720 Kč	44 090 Kč	45 100 Kč	51 010 Kč
únor	34 730 Kč	44 920 Kč	42 790 Kč	43 900 Kč	44 280 Kč
březen	40 660 Kč	42 220 Kč	87 790 Kč	45 400 Kč	49 510 Kč
duben	41 860 Kč	44 090 Kč	59 160 Kč	44 280 Kč	50 640 Kč
květen	44 860 Kč	43 790 Kč	43 160 Kč	44 280 Kč	60 140 Kč
červen	40 660 Kč	62 590 Kč	43 160 Kč	45 480 Kč	50 640 Kč
červenec	40 660 Kč	47 290 Kč	43 160 Kč	45 780 Kč	53 340 Kč
srpen	40 660 Kč	42 590 Kč	63 160 Kč	44 280 Kč	51 840 Kč
září	40 660 Kč	43 790 Kč	55 860 Kč	44 280 Kč	50 640 Kč
říjen	40 660 Kč	58 290 Kč	44 660 Kč	44 280 Kč	52 140 Kč
listopad	45 660 Kč	53 790 Kč	49 160 Kč	58 280 Kč	50 640 Kč
prosinec	42 733 Kč	43 790 Kč	44 660 Kč	44 280 Kč	50 640 Kč
Celkem za rok	488 533 Kč	570 870 Kč	620 810 Kč	549 620 Kč	615 460 Kč
Celkem za období 2019 - 2023					2 845 293 Kč
Průměrný hrubý měsíční služební příjem za období 2019 -2023					47 421 Kč

Tabulka 4 Hrubý měsíční služební příjem vojáka v letech 2019-2023 Zdroj: vlastní výpočet

Výpočet výše výsluhového příspěvku v závislosti na předchozí době služby			
Doba služby	Výše nároku	Měsíční dávka výsluhového příspěvku	Výše odbytného
15 let	5,00%	2 371 Kč	592 769 Kč
16 let	11,20%	5 311 Kč	616 480 Kč
17 let	17,40%	8 251 Kč	640 191 Kč
18 let	23,60%	11 191 Kč	663 902 Kč
19 let	29,80%	14 132 Kč	687 612 Kč
20 let	36,00%	17 072 Kč	711 323 Kč
21 let	38,50%	18 257 Kč	735 034 Kč
22 let	41,00%	19 443 Kč	758 745 Kč
23 let	43,50%	20 628 Kč	782 456 Kč
24 let	46,00%	21 814 Kč	806 166 Kč
25 let	48,50%	22 999 Kč	829 877 Kč
26 let	51,00%	24 185 Kč	853 588 Kč
27 let	52,00%	24 659 Kč	853 588 Kč
28 let	53,00%	25 133 Kč	853 588 Kč
29 let	54,00%	25 608 Kč	853 588 Kč
30 let	55,00%	26 082 Kč	853 588 Kč
31 let	56,00%	26 556 Kč	853 588 Kč
32 let	57,00%	27 030 Kč	853 588 Kč
33 let	58,00%	27 504 Kč	853 588 Kč
34 let	59,00%	27 979 Kč	853 588 Kč
35 let	60,00%	28 453 Kč	853 588 Kč

Tabulka 5 Výpočet výše výsluhového příspěvku a odbytného v závislosti na předchozí době služby Zdroj: vlastní výpočet

Výpočet výše odchodného v závislosti na předchozí době služby	
Doba služby	Výše odchodného
15 let	189 686 Kč
16 let	208 655 Kč
17 let	227 623 Kč
18 let	246 592 Kč
19 let	265 561 Kč
20 let a více	284 529 Kč

Tabulka 6 Výpočet výše odchodného v závislosti na předchozí době služby Zdroj: vlastní výpočet